

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרט

ערב שבת-קודש
פרשת ויקהל-פקודי / החודש
כ"ד באדר ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד באדר ה'תשס"ו – ב' בניסן ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד באדר	הלי פרה אדומה. פרק ב-ד.	הלי שאלה ופקדון. פרק ז.	מי"ע קיג.
ש"ק	כ"ה באדר	פרק ה-ז.	פרק ח.	מי"ע קיג.
א'	כ"ו באדר	פרק ח-י.	הלי מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק א.	מי"ע קח.
ב'	כ"ז באדר	פרק יא-יג.	פרק ב.	מי"ע קח.
ג'	כ"ח באדר	פרק יד-טו. הלי טומאת צרעת.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ג.	מי"ע קח. קא.
ד'	כ"ט באדר	פרק ב-ד.	פרק ד.	מל"ית שח. שז.
ה'	א' בניסן	פרק ה-ז.	פרק ה.	מי"ע קיב.
ו'	ב' בניסן	פרק ח-י.	פרק ו.	מי"ע קי.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד'	120 ד' לפני הזריחה	
6.19	5.54.7	12.18	11.47	8.42	5.44	4.49	4.28	3.39	ו', כ"ד באדר
6.19	5.55.4	12.18	11.47	8.41	5.43	4.48	4.26	3.38	ש"ק, כ"ה באדר
6.20	5.56.1	12.17	11.47	8.40	5.42	4.47	4.25	3.36	א', כ"ו באדר
6.21	5.56.8	12.17	11.46	8.39	5.40	4.45	4.23	3.35	ב', כ"ז באדר
6.21	5.57.4	12.17	11.46	8.38	5.39	4.44	4.22	3.33	ג', כ"ח באדר
6.22	5.58.1	12.17	11.46	8.38	5.38	4.43	4.21	3.31	ד', כ"ט באדר
6.23	5.58.8	12.17	11.45	8.37	5.37	4.41	4.19	3.30	ה', א' בניסן
7.24	6.59.5	1.16	12.45	9.36	6.35	5.40	5.18	4.28	ו', ב' בניסן

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
6.32	5.35	6.32	5.24	6.33	5.33	6.31	5.17	6.32	5.35
7.37	6.40	7.37	6.29	7.38	6.37	7.35	6.22	7.37	6.40

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מזון, לבוש ובית

ההשכלה שהאדם משכיל ומשיג בלימוד התורה, מתאחדת עם האלוקות □ כדי להעלות לקדושה גם את הדבר הגשמי שעליו לומדים, מוכרחים לקיים מצוות מעשיות □ כאן דרושה הגנה מיוחדת מפני השפעת החומריות של הדבר הגשמי □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

וצריך ביאור: מהו החילוק בין עניין ה"מזון" שבתורה – לעניין ה"בית" שבתורה? ונוסף לזה – יש לבאר בפרטיות את תוכן פרטי ג' העניינים דמזון, לבוש ובית, כפי שהם בתורה ומצוות.

ב. ביאור עניין ה"מזון" – לימוד התורה: עניינה של התורה הוא פירוש וביאור המצוות, והיינו, שפרטי רצון העליון, שהוא עניין המצוות נתפרשו ונתבארו בתורה. ועניין זה הוא בעיקר בתורה שבעל-פה, שהרי ידיעת ההלכה היא דווקא מתורה שבעל-פה, שהרי מתורה שבכתב בלבד אי-אפשר לדעת את ההלכה למעשה, כי אם על-ידי תורה שבעל-פה דווקא.⁴

ובתורה שבעל-פה גופא – עיקר ביאור המצוות הוא לא במשניות, שהם הלכות בלי טעמים, אלא בגמרא, שעניינה הוא השקלא וטריא והפלפול שבתורה.

א. בנוגע להעניין דמזון, לבוש ובית (שנתבאר לעיל בהמאמר) – מבואר במאמר אחר,⁵ שג' עניינים אלו ישנם גם בתורה (דכיוון ד"אסתכל באורייתא וברא עלמא", הרי מובן שכל העניינים שישנם בעולם ישנם גם בתורה): "מזון" – הוא עניין התורה, שהרי התורה עניינה פנימיות, בדוגמת המזון הנכנס בתוך האדם, וכמו שכתוב "ותורתך בתוך מעי".

"לבוש" – הוא עניין המצוות, שהרי המצוות הם מקיפים, בדוגמת הלבוש המקיף את האדם [ועל-דרך זה מצינו שגם בבית המקדש היה עניין הלבושים, שהוא עניין בגדי כהונה. ובמקום אחר מבואר שגם "בגדי שרד" הוא עניין הלבושים⁶], וכמבואר בתניא,⁷ שמהמצוות נעשים לבושים לנשמה בגן-עדן (ממעשה המצוות – בגן-עדן התחתון, ומכוונת המצוות – בגן-עדן העליון). ו"בית" – הוא עניין תורה שבעל-פה. עד כאן – מהמבואר במאמר הנ"ל.

4 תהלים מ.ט.
5 אה"ת פרשתנו עמ' בקלד.
6 ספ"ה, שם אגה"ק סכ"ט (קנ, סע"א ואילך) – מזהר פרשתנו רי, סע"א ואילך.
7 ראה אגה"ק שם.

1 פ"ב ואילך (התוועדויות' שבמקור לשיחה, עמ' 96 ואילך).
2 המשך מים רבים תרל"ו פרק קצט (עמ' רל) ואילך. וראה סה"מ תש"ד עמ' 121 ואילך.
3 זח"ב קסא, רע"ב.

דבר מלכות

זה הוא דווקא בלימוד ההלכות בטעמיהן.

ג. והנה, כיוון שעיקר לימוד התורה שבעל-פה הוא בלימוד ההלכות בטעמיהן, הרי מובן, שצריך לזה יגיעה רבה, כדי להבין היטב את הטעם, ועל-ידי זה – "להבין דבר מתוך דבר ולדמות דבר לדבר", כנ"ל.

ומצד היגיעה – נעשה הייחוד של האדם הלומד עם דבר ההלכה, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בתניא¹⁰, "שהשכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו, והמושכל נתפס ומוקף ומלוכש בתוך השכל שהשיגו והשכילו, וגם השכל מלוכש במושכל בשעה שמשיגו ותופסו בשכלו", שזהו "ייחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות", ולכן נקראת התורה "מוזון", "כי כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבו ממש, ונהפך שם להיות דם ובשר כבשרו... כך בידעת התורה והשגתה בנפש האדם, שלומדה היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים כו".

והיינו, שההשכלה שהאדם משכיל ומשיג בלימוד התורה, נעשית מיוחדת עם אלוקות, כמו הנפש האלוקית עצמה.

ד. אמנם, ייחוד זה הוא רק בנוגע להשכלה שמשיג בדבר הגשמי שלומד אודותיו, דכיוון שההשכלה מתאחדת עמו, הרי היא מיוחדת עם אלוקות כמו נפש האלוקית עצמה; אבל הדבר הגשמי עצמו – כיוון שאין ביכולתו להיכנס בפנימיות האדם ולהתאחד עמו, אלא הוא נשאר מחוץ לאדם, אין ביכולתו של האדם לפעול בו (בדבר הגשמי) שיתייחד עם אלוקות

ועד כדי כך, שישנה דעה⁸ (וכדעה זו פסק אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד-תורה)⁹ שעיקר העניין בתורה שבעל-פה הוא לימוד טעמי ההלכות, ובלמוד ההלכות בלבד, ללא טעמים, אין יוצאים ידי חובת לימוד תורה שבעל-פה – דלא כדעת הרמב"ם¹⁰ שגם לימוד פסקי הלכות בלי טעמים, כמו לימוד המשניות, נחשב ללימוד תורה שבעל-פה.

[ולכן נחלקו על מה שכתב הרמב"ם בהקדמתו לספר היר "שארם קורא בתורה שבכתב תחילה ואחר-כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל-פה כולה, ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם" – מכיוון שספרו של הרמב"ם אינו אלא הלכות בלי טעמים, ותורה שבעל-פה עניינה הלכות בטעמיהן דווקא. וזהו גם מה שמפרשי הרמב"ם כתבו הגהות וביאורים כו' על ההלכות שבספר הרמב"ם¹¹].

וזהו גם-כן החידוש בשולחן-ערוך של אדמו"ר הזקן לגבי שולחן-ערוך המחבר – שהחילוק העיקרי ביניהם הוא שהמחבר כתב פסקי הלכות בלי טעמים, ואילו אדמו"ר הזקן כתב "הלכות בטעמיהן"¹² (טעמי ההלכות עצמם, ללא פרטי השקלא וטריא שבגמרא), כדי שעל-ידי לימוד השולחן-ערוך שלו יהיה אפשר לצאת ידי חובת לימוד תורה שבעל-פה לכל הדעות.

ובאופן כזה דווקא הוא עיקר לימוד התורה שבעל-פה – כי על-ידי לימוד ההלכות בלי טעמים אפשר לדעת רק את הדין שנאמר בפירושו, או דין הדומה לו בכל הפרטים, אבל אי-אפשר לדמות מילתא למילתא כו'. וכיוון שעניין הלימוד בתורה שבעל-פה הוא "להבין דבר מתוך דבר ולדמות דבר לדבר"¹³, הרי עניין

10 הל' ת"ת פ"א הי"א-ב. ועיין בקו"א שם.

11 ראה הקדמת הכס"מ לפירושו על הרמב"ם.

12 לשון "הקדמת הרבנים בני הגאון המחבר ז"ל" לשו"ע אדמוה"ז.

13 הל' ת"ת לאדמוה"ז שם.

14 רפ"ה.

8 פרש"י – ברכות ה"א (ד"ה זה גמרא), מזב, (ד"ה שלא שמש), סוטה כ"א, (ד"ה ולא שימש ת"ח וד"ה שמורין הלכה). רא"ש – בתשובה כלל ס"ט. וראה מעדני יו"ט בהקדמה.

9 פ"ב ה"א. וע"ש בקו"א.

דבר מלכות

ב"יחוד נפלא" כמו הנפש האלוקית עצמה. שבדברים הגשמיים שבהם נעשים המצוות, ואף-על-פי-כן, גם בדבר הגשמי צריך לפעול ייחוד עם אלוקות – בדרך לבוש על-כל-פנים. ועניין זה נעשה על-ידי מעשה המצוות –

יהיה אפשר להעלותם לקדושה. וזהו הפירוש במאמר הנ"ל ש"בית" עניינו תורה שבעל-פה – שהכוונה ב"תורה שבעל-פה" כאן היא (לא לפירוש וכיאור תורה שבכתב

כיוון ש"דברי סופרים" הוא על-דרך עניין ה"בית" ששומר על הלבושים, הרי בהכרח שהוא נפלא עוד יותר מהלבושים עצמם, שלכן בכוחו לשמור עליהם

על-ידי חז"ל, אלא) לגדרים וסייגים שהוסיפו חז"ל, – החל מכללות העניין של מצוות דרבנן, שזהו ששלמה המלך תיקן "עירובין ונטילת-ידיים"¹⁶, ואחר-כך תיקנו עוד חמש מצוות, שהם מצוות עשה דרבנן; וכמו כן כל הגדרים וסייגים (בדוגמת מצוות לא-תעשה), כמו שבות לשבת ושניות לעריות¹⁷ –

שהם בדוגמת הבית ששומר את האדם ולבושיו – כי, כשם שעניינם של הגדרים והסייגים בפשטות הוא לשמור ולקיים ("אויפצוהאלטן") את התורה שבכתב, כמו שכתוב¹⁸ "ושמרתם את משמרתיו", "עשו משמרת למשמרתיו"¹⁹, כך גם ברוחניות העניינים, שעל-ידי הגדרים והסייגים שהוסיפו חז"ל נעשה זיכוך החומר, שעל-ידי זה נעשית השמירה (עניין ה"בית") שהדבר הגשמי לא יפעל ירידה בהאדם, אלא אדרבה, שהאדם יעלה את הדבר הגשמי להתאחד עם אלוקות.

א. על-פי זה יובן מאמר רו"ל "ערבים עלי דברי סופרים כו"²⁰:
"דברי סופרים" – קאי (לא על פירוש

שכאשר האדם מקיים מצווה בדבר הגשמי, הנה על-ידי זה שהאדם מתעסק בו (בדבר הגשמי), נעשה הדבר הגשמי לבוש להאדם, ועל-ידי זה נעשה גם הדבר הגשמי (שהאדם מלובש בו) מיוחד עם אלוקות; אמנם לא כמו היחוד של נפש האלוקית עצמה, אבל על-כל-פנים בדרך לבוש.

ד. וכיוון שהייחוד שנפעל בדבר הגשמי על-ידי קיום המצוות אינו ייחוד אמיתי, אלא בדרך לבוש בלבד – נשאר הדבר הגשמי בחומריותו. וכיוון שהדבר הגשמי נשאר בחומריותו – הרי יש אפשרות שלא זו בלבד שהאדם לא יעלה את הדבר הגשמי לקדושה (בדרך לבוש על-כל-פנים), אלא אדרבה – שהחומר שבדבר הגשמי יפעל באדם ירידה. ולכן, יש צורך בשמירה ונתינת כוח, שהדבר הגשמי לא יפעל ירידה בהאדם, ואדרבה – שהאדם יעלה את הדבר הגשמי לקדושה.

ושמירה זו הוא עניין ה"בית"¹⁵: כשם שהבית הגשמי מקיף את האדם ולבושיו ושומר עליהם, כך עניינו של בית ברוחניות הוא השמירה על הלבושים דמעשה המצוות, שלמרות החומר

(18) ס"פ אחרי.
(19) מו"ק ה, סע"א. וש"נ.
(20) ע"ז לה, א, ובפרש"י.

(15) ראה לקו"ת ואתחנן יא, א. ובכ"מ.
(16) שבת יד, סע"ב. וש"נ.
(17) פרש"י תולדות כו, ה.

דבר מלכות

והעניין בזה:

כשם ש"בית" הוא עניין נעלה ביותר בכלל, ומעלתו מתבטאת גם בכך שבית מתקיים זמן רב ביותר – כמו כן גם בעניין הנישואין יש התגלות כוח האין-סוף בעניין הלידה, שבשאר העניינים לא מצינו התגלות כוח האין-סוף כמו בעניין הלידה²⁵, שזהו גילוי נעלה ביותר; ומעלתו מתבטאת גם בקיום העניין במשך זמן רב ביותר, שהרי לא מדובר כאן אודות עניין שנוגע לפי שעה, אלא אודות "בנין עדי עד", ויתירה מזה, שזהו עניין שנוגע לדורי דורות. ולכן רואים אנו גם בגשמיות שבעניין הנישואין ישנה השתדלות יתירה שהאדם משתדל בזה הרבה יותר ממה שמשתדל בשאר העניינים דמזון ולבוש, וגם ההוצאות על הנישואין הן גדולות ביותר – בדוגמת עניין הבית, שההשתדלות בזה היא הרבה יותר מההשתדלות בעניין מזון ולבוש, והוא ביוקר ביותר.

ח. והסדר בזה הוא ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא" (כנ"ל ס"א), שכדי שיהיה "ברא עלמא" – צריך להיות תחילה "אסתכל באורייתא" – שזה עניין העלייה לתורה בשבת שקודם החתונה²⁷.

וגם בעלייה לתורה מודגש עניין הבית שבתורה – שאין זה עניין ההבנה וההשגה שבתורה, אלא דווקא אותיות התורה, שנקראים "אבנים", כמאמר²⁸ "שתי אבנים בונות שתי בתים וכו'".

ועל-ידי העניין ד"אסתכל באורייתא" נעשה "ברא עלמא" – בריאת עניין חדש, שהוא עניין התגלות כוח האין-סוף, ב"בנין עדי עד"

התורה שבכתב כפי שפירושו ה"סופרים", אלא) על התקנות שתיקנו חז"ל בעצמם (דכשם שהקב"ה נתן כוח ביד חכמים לפרש את דברי התורה, כמו כן נתן בידם כוח לתקן גם תקנות בעצמם), ודווקא על זה אמרו "ערבים עלי דברי סופרים כו"²⁹.

ויובן על-פי המבואר לעיל – דכיוון ש"דברי סופרים" הוא על-דרך עניין ה"בית" ששומר על הלבושים, הרי בהכרח שזהו עניין נפלא עוד יותר מהלבושים עצמם, שלכן בכוחו לשמור עליהם²¹. וכפי שנתבאר לעיל בהמאמר, שבית הוא ביוקר יותר מלבוש, ומחזיק זמן רב ביותר.

וזהו גם-כן הטעם ש"חמורים דברי סופרים כו"²², "שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה, ודברי סופרים כל העובר על דברי סופרים (ללא נפקא-מינה באיזה עניין מדובר) חייב מיתה"²³ – כי עניינם של דברי סופרים הוא "בית", שעניינו "מקיף הרחוק", שהוא המקיף דיחידה (כרלעיל בהמאמר²⁴), וכדרגה זו נוגע כל עניין ביותר.

ז. ג' עניינים אלו – מזון, לבוש ובית – ישנם גם במאורעות חיי האדם.

ועניינו של "בית" במאורעות חיי האדם הוא – עניין הנישואין, כמו שכתוב²⁵ (בנוגע לה"שידוך" הראשון שהיה בעולם) "ויבן גו' את הצלע", לשון בניין. וכמו כן בכרכות הנישואין נאמר הלשון "בניין עדי עד" (וכיוון שברכות אלו נתקנו על-ידי אנשי כנסת הגדולה, הרי בוודאי שאין זו סתם "מליצה", אלא כן הוא העניין), והיינו שנישואין הוא עניין בניין בית.

25 בראשית ב,כב.

26 ראה לקו"ת שה"ש מ, רע"א. ובכ"מ.

27 ראה תורת-מנחם – התועודיות ח"ב עמ' 99. וש"נ.

28 ספר יצירה פ"ד מ"ב (בכמה נוסחאות –

21 ראה סידור (עם דא"ח) קלג, רע"א. ובכ"מ.

22 ראה סנהדרין פח,ב (במשנה). עירובין כא,ב.

23 עירובין שם.

24 פ"ב ('התועודיות' שבמקור לשיחה, עמ' 97).

דבר מלכות

וב"דור ישרים יבורך"²⁹.

השלמת צורכי האדם במזון, לבוש ובית (כמבואר לעיל בהמאמר). וזוהי השייכות דמתן-תורה לעניין הנישואין ("ואם משמחו... זוכה לתורה שניתנה כו"), שהוא עניין הבית. ולכן אז השמחה גדולה ביותר – כי על-ידי השלימות בעניין הבית (עניין הנישואין), שהוא שומר על הלבושים (תורה ומצוות), אזי כל העניינים הם כרבעי, ובאופן נעלה יותר.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויקהל, מברכים החודש אדר שני ה'תשי"ד – 'תורת-מנחם – התוועדות' ה'תשי"ד, חלק שני (יא), עמ' 103-108 – בלתי מוגה)

ז. וזהו גם הטעם לכך ששמחת נישואין היא גדולה ביותר, שלא מצינו דוגמתה בשאר עניינים, ועד שאמרו רז"ל³⁰ "כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו... ואם משמחו... זוכה לתורה שניתנה בחמישה קולות":

מתן-תורה דלוחות השניות – היה ביום-הכיפורים³¹, ולמחרת יום-הכיפורים היה העניין ד"ויקהל משה גו' אלה הדברים גו"³², שהוא עניין בירור הל"ט מלאכות, שעניינם הוא

31) תענית כ"ב, (במשנה) ובפרש"י. שם ל"ב.
32) ריש פרשתנו ובפרש"י.

מט"ז).
29) תהילים קי"ב.
30) ברכות ו"ב.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

כל מצב של גאולה הוא עוד שלב בדרך לגאולה שלמה

רק אז תהיה שלימות אמיתית ובאופן ניצחי

גם כאשר ישנו מצב של גאולה – הרי במצב זה גופא דורשים ומבקשים אודות תכלית השלימות דעניין הגאולה – גאולה העתידה. וכמודגש בדברי המדרש על הפסוק "החודש הזה לכם", ש"קבע בו ראש-חודש של גאולה – שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין להיגאל", כלומר, שגאולת מצרים גופא היא באופן שממנה ועל-ידה באים לגאולה העתידה (על-דרך שנתבאר לעיל).

כלומר: גם הגישה לכללות עניין הגאולה היא מתוך תנועה שלמעלה ממדידה והגבלה, ולכן, כל עניין של גאולה מהווה גם שלב מסויים בכללות עניין הגאולה, והכנה לדרגה נעלית יותר, עד לתכלית השלימות דגאולה – גאולה העתידה.

וזהו מה שבכל הזמנים ביקשו ומבקשים בני-ישראל על הגאולה העתידה, אפילו לאחרי הגאולה מגלות בבל, וגם בזמן שבית-המקדש (בית שני) היה קיים, כי מכיוון שבבית שני חסרו ה' דברים (חיסרון בעניין הקדושה), וזאת – אפילו בזמנים הכי טובים בבית שני, אזי כאשר מבקשים אודות שלימות הדבר (גאולה), מבקשים כבר אודות תכלית השלימות – גאולה העתידה, שאז יהיה בית-המקדש השלישי בתכלית השלימות...

בבית-המקדש השלישי יהיו החמישה דברים בשלימותם (ועוד עניינים נוספים), ובאופן נעלה יותר מבית ראשון (תכלית השלימות בעניין הקדושה); ובנוגע למעלת גדלות כבוד הבית (שהיתה בבית שני – "גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון") – הנה אם הוספת משך זמן של עשר שנים בלבד (שעמד בית שני יותר מבית ראשון) פועלת את השלימות ד"גדול יהיה כבוד הבית גוי", הרי על-אחת-כמה-וכמה שהוספת עניין הנצחיות דבית-המקדש השלישי – "מקדש א-דני כוננו ידיך" – פועלת את העילוי ד"גדול יהיה כבוד הבית" בתכלית השלימות!

ובזה מתבטא גם הקשר דעניין הגאולה (החודש) עם העניין ד"ויקהל" – כי בגאולה העתידה (שלימות עניין הגאולה) יהיה גם תכלית השלימות ד"קהל", ובלשון הכתוב: "קהל גדול ישובו הנה", כלומר, לא רק "קהל" סתם, כי אם "קהל גדול".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי, פרשת החודש ה'תש"מ;
'תורת-מנחם – התוועדיות ה'תשמ"ג, כרך ו, עמ' 1124-1126 – בלתי מוגה)

את"ה

"התעוררות רחמים של רבותינו נשיאינו שמסרו נפשם על הפצת תורה זו – בוודאי ובוודאי אשר תרבה בברכת ה' יתברך בעבודתם האמורה, להצליח בזה בכמות ובאיכות גם יחד", כותב הרבי להנהלת 'איגוד תלמידי הישיבות' □ "מטרת אגודה זו, כלשון התפילה, ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם", כותב הרבי □ רשימה שנייה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ובוודאי מטרת אגודה זו כלשון התפילה ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, וכשרוצים באמת מצליחים לא רק בהנוגע לעצמו אלא גם להשפיע על כל החברים ועל כל הסביבה גם הם יעשו רצון המקום בלבב שלם.

הרבי ממשיך וכותב:

וכפי שכותב שקיבל מנהגי חב"ד, בוודאי כוונתו להתנהג גם ברוח חב"ד אשר שניים מהיסודות בזה הם, ואהבת את ה' אלוקיך וגוי ואהבת לרעך כמוך. תקוותי שיתוסף גם על-ידי-זה חיות ומרץ בהעניין האמור.

ויהי-רצון שיהיה בהצלחה ויוסיף אומץ בלימוד תורתנו הקדושה וקיום מצוותיה בהידור וגם על חבריו ישפיעו בזה וה' יתברך יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

"בטח יודע מהבאים מכאן"

להחסיד הרה"ח הרב יהודה חיסריק ששימש כמשפיע בישיבת תומכי-תמימים במונטריאול, כותב הרבי בט"ו בשבט תשי"ב (איגרות-קודש, כרך ה, עמ' ריח):

...בטח יודע מהבאים מכאן על-דבר מה שנדבר בעת התוועדות יו"ד שבט בעניין את"ה (איגוד תלמידי הישיבות) ובוודאי יסדר הדבר באופן המתאים...

לחסיד נוסף (שם עמ' רלו) כותב הרבי:

בכ"ב בכסלו תשי"ט (איגרות-קודש, כרך כא, עמ' תט-תי) שיגר הרבי מכתב לארגון את"ה ולארגוני חב"ד נוספים, ובו קבילה על שזמן רב ביותר לא נתקבלו מהם כל ידיעות. הרבי מביע את תקוותו וביטחונו שאין זה אלא חיסרון בדיווח, אבל הפעולות אכן נעשות. בהמשך המכתב עומד הרבי על החוב והזכות לנצל את ההשפעה הניתנת מלמעלה לכל ענייני ההולכים בעקבות ארמו"ר הזקן.

'צינור' ו'כלי' להצלחה בענייניהם

במכתב אחר לחברי את"ה כותב הרבי:

והרי זהו גם-כן הצינור והכלי לענייניהם להצלחה בלימוד התורה ביראת-שמים ובקיום המצוות בהידור, ובזה... בעבודת התפילה של כל אחד ואחד, פנימית הפעולות הכי נעלות.

בברכה להצלחה בכל האמור ולבשורות טובות ומפורטות.

שניים מ'יסודות' חב"ד

"נעם לי לקבל מכתבו בו כותב מיסוד אגודת תלמידי הישיבות" – כתב הרבי לבחור ישיבה ("האברך אשר מסעוד נגר" מתל-אביב) בז' בשבט תשי"ז (איגרות-קודש, כרך יד, עמ' שלח):

ניצוצי רבי

381 MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn 18, N. Y. HY02118 9-9250	מטנדל שינארטאהן ליובאוויטש ד' איסטון פארקוויי ברוקלין, נ. י. ב"ה, ה' אדר תש"כ ברוקלין
הנהלת איגודת הישיבות את"ה ה' עליהם יחיו	שלום וברכה! בנוצם קבלתי סכתבם מב' אדר עם המצורף אליין. ויהי רצון אשר הנהלת את"ה ביהד יצא חבדי את"ה-עליהם כעבודתם הפצת הפצות חוצה, בהצלחה רבה ופולגה, מתאים להכרה ודרישת השעה. והרי זכות הרבים פסייפתם, והתפוררות החסידים של רבותינו נשאיתנו שפסונו נפסע על הפצת חורה זו-בוראי ובוראי אשר תרבה בברכת השי"ת בעבודתם האטורה, להצליח בזה בכפפת ובאיכות גם יחד.
	והרי נכתב פכתבם בימי סגולה דחודש אדר, אשר ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ופרישו רז"ל אורה זו תורה וכו'... וקרי אין מקרא ורצא מירי פפרטו, ויהי כל זה מתוך אורה ושמחה וששון ופשוטו.
	בברכה לבשו"ט בכל האפור

מכתב המזכירות על-דבר את"ה,
טבח קיבל במועדו.

"הצלחה בעבודתם בקודש"

אחד הסניפים הפעילים ביותר של את"ה היה זה שפעל בכפר-חב"ד. "בברכת הצלחה בעבודתם בקודש..." - חתם הרבי מכתב כללי-פרטי לחג הפסח, ששלח ל"הנהלת אגודת תלמידי הישיבות בארצנו הק' ת"ו ה' עליהם יחיו".

בתחילת המכתב ציין: "מכתבם מג' ניסן נתקבל וכן הקודמיו וחוברות תוכ"ע".

בי"ז בכסלו תשכ"ט (דעם

רבי'נס קינדער' עמ' תפא) משגר

הרבי ל"איגוד תלמידי הישיבות שבאה"ק ת"ו - שבכחב"ד" - אישור קבלת המכתב מיום הגאולה יו"ד כסלו והקודמיו.

וכן: "תשואות-חן ותשואות-חן על הבשורות טובות מהצלחת הכינוס" ו"בברכת הצלחה בעבודת הקודש".

בחודש שבט תשכ"ט: "מאשר הנני קבלת המכתב מיום ר"ח שבט והקודמיו והתמונות, ות"ח ת"ח. ובפרט על הדו"ח מה[=כינוס] דיט"כ [=די"ט כסלו]..." (דעם רבי'נס קינדער', עמ' תפב).

"במבצע תפילין, הכי נעלה"

בל' בשבט תש"ל (שם, עמ' תפג), ל"הנהלת איגוד תלמידי הישיבות אשר באה"ק ת"ו ה' עליהם יחיו":

מאשר הנני קבלת הדו"ח ובפרט - מיום כי שבט והמצורף בו. ותשואות-חן על הבשורות טובות במבצע תפילין, הכי נעלה.

ולסיים: "בברכת הצלחה בעבודת הקודש".

"נ.ב. נתעבב המשלוח..."

"הדיווחים נתקבלו ות"ח... ולהצלחה

בעבודת הקודש", כתב הרבי (במכתב כללי-פרטי דעש"ק פרשת שופטים תשל"ו (שם עמ' תפד)) ל"הנהלת 'מבצע תפילין' שעל-ידי אגודת תלמידי הישיבות באה"ק ת"ו, ה' עליהם יחיו".

במכתב כללי-פרטי מי"א בניסן תשל"ט ל"הנהלת איגוד תלמידי הישיבות באה"ק תובב"א, ה' עליהם יחיו (שם עמ' תפה):

המכי ודו"ח המבצעים נתקבלו ותשואות-חן.

בימי חנוכה ה'תשמ"ב (שם, עמ' תפו) מאשר הרבי קבלת המכתב דו"ח של "ארגון מבצע תפילין וכו' שעל-ידי אגודת תלמידי הישיבות, ה' עליהם יחיו"

אחרי "ולהצלחה בעבוה"ק" וחתימת-יד קדשו הוסיף הרבי:

נ.ב. נתעבב המשלוח ובינתיים נתקבלו הדו"ח"ם מיום ו' טבת, ותשואות-חן.

"זכות הרבים מסייעתם"

בה' באדר תש"כ משגר הרבי איגרת ל"הנהלת איגודת הישיבות את"ה, ה' עליהם יחיו" ובו מברך הרבי את "הנהלת את"ה ביחד עם כל חברי את"ה" בהצלחה בעבודתם, "מתאים להכרה ודרישת השעה".

פרשת ויקהל-פקודי

ויקהל (לה,א)

המשמעות של "ויקהל", בעבודת האדם, היא לגלות בכל פרטי הנבראים את אמיתות מציאותם; בזאת הם 'מתקהלים' לרשות הקדושה ומתאחדים למציאות אחת המשמשת את קונה. עבודה זו של גילוי האחדות בכל הבריאה מתחילה בהקהלת כל בני-ישראל למציאות אחת ומאוחדת. זאת על-ידי שמגלים כי כולם הם חלקים מעצם אחד – הקב"ה – ואוהבים איש את רעהו, "כמוך".
הנהגה זו היא-היא ההכנה להקהלת כל ישראל יחד בקיבוץ הגלויות שיהיה תכף ומיד ממש.
(משיחת שבת-קודש פרשת ויקהל תשנ"ב)

ויקהל משה את כל עדת בני-ישראל ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם (לה,א)

ויקהל משה - למחרת יום-הכיפורים כשירד מן ההר (רש"י)

אחד הגורמים העיקריים להעדר אחדות הוא הממון, שרוב הסכסוכים בין אדם לחברו באים בעטיו. נמצא, שמעלה יתרה הייתה בהתאחדות בני-ישראל על-ידי נדבת ממונם למלאכת המשכן.
זו הסיבה (הפנימית) שרש"י מדגיש את העובדה שאסיפת כל ישראל לשמוע את הציווי על מלאכת המשכן היתה "למחרת יום-הכיפורים":
על היום הקדוש הזה נאמר (בנוסח התפילה) שהוא "יום שימת אהבה ורעות, יום עזיבת קינאה ותחרות" (ובסגנון תורת החסידות – זהו יום גילוי ה'יחידה' שבנפש, היא נקודת היהדות שבה כל ישראל שווים). החידוש הוא אפוא, שאחדות זו נמשכת גם למחרת יום-הכיפורים, כלומר, גם לאחר ירידת משה מהר-סיני ולאחר 'ירידת' ישראל בחזרה לענייני העולם, מוסיפה האחדות לשרור ביניהם עד כדי כך שהדבר אף ניכר בממונם.

(משיחת שבת-קודש פרשת ויקהל תשמ"ט)

וכל איש אשר נמצא איתו תכלת וארגמן... הביאו. כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו... וכל אשר נמצא איתו עצי שיטים... הביאו (לה, כג-ד)

בנדבת בני-ישראל למלאכת המשכן היה דבר והיפוכו: מצד אחד – כל איש ואשה הביאו כפי נדבת ליבם וכפי מה שהיה בידם, ומצד שני – כל בני-ישראל ללא יוצא מהכלל השתתפו בנדבה זו.

משמעות הדברים בפנימיותם:

יש פרטים שבהם כל ישראל שווים, כדוגמת המצוות המעשיות. לעומת זאת, יש עניינים, דוגמת אהבת ה' ויראת ה', שבהם יש חילוקי דרגות.
תכלית הכוונה היא, שהאחדות תבוא לידי ביטוי גם באותם דברים שבהם יש הבדלים בין איש לרעהו, דהיינו, שיהיה ניכר כי למרות ההבדלים, כולם מאוחדים ושווים לפני הקב"ה.

ממעייני החסידות

רעיון זה בא לידי ביטוי הן בנדרבת המשכן, כאמור, והן בעשיית המשכן בפועל, כפירוש רש"י על הכתוב בפרשה, "ולהורות נתן בליבו, הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן": "ואהליאב משבט דן מן הירודין שבשבטים מבני השפחות והשווהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל".

(ליקוטי שיחות, כרך לא, עמ' 217)

אלה פקודי (לח, כא)

חז"ל אומרים (בבא מציעא מבא), שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין ולפיכך מניית המספר היא גורם מפריע לברכה. אבל כאשר הספירה נעשית "על-פי משה", הדבר מביא את המשכת השכינה וממשיך ברכה בלתי מוגבלת.

לכן קובעת ההלכה שאין למנות את ישראל, אפילו לדבר שבקדושה – כדי לדעת, למשל, אם יש 'מניין', אלא באמצעות פסוק. ויש לומר שגם מניין זה הוא בכלל "אשר פוקד על-פי משה", שהרי הפסוק הוא מתורת משה.

באיזה פסוק מונים? בספר הפרדס לרש"י מובא שהפסוק הוא "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קודשך ביראתך", שיש בו עשר מילים. אולם למרות שתוכן הפסוק קשור במיוחד לבית-הכנסת, נהגו בדורות האחרונים למנות בפסוק "הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם". ויש לומר שהסיבה לכך היא, משום שבעקבתא דמשיחא, כאשר יהודים נפגשים יחד, הבקשה והמשאלה הראשונה שלהם היא "הושיעה את עמך" – שתבוא כבר הגאולה.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי תשמ"ג)

משכן העדות (לח, כא)

המילה "עדות" – רומזת ל"עדיים" (כתרים) שקיבלו ישראל בשעת מתן-תורה. על-ידי חטא העגל איבדו בני-ישראל את העדיים, כנאמר (שמות לג), "ויתנצלו בני-ישראל את עדיים מהר חורב". בזמן עשיית המשכן נתרצה להם הקב"ה (כדאיתא במדרש-רבה) וחזרו ונמשכו להם העדיים. על-שם זה נקרא המשכן "משכן העדות".

(אור-התורה, כרך ו, עמ' בירלג)

ויעשו בני-ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה בן עשו (לט, לב)

מדוע חזרה התורה על כל פרטי עשיית המשכן וכליו (בפרשיות ויקהל-פקודי) ולא הסתפקה בפסוק "ויעשו בני-ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה בן עשו"?

אלא כאשר התורה כופלת עניין מסוים, הרי זהו מפני חביבות הדבר. לכן, למשל, נכפלה פרשת אליעזר בתורה, כי "יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים" (רש"י בראשית כד, מב). המשכן, מקום השראת השכינה, הוא כה יקר וחביב לבני-ישראל, עד שמשום זה כפלה התורה את כל פרטיו.

(ליקוטי שיחות, כרך טז, עמ' 458)

שואלין ודורשין בהלכות הפסח (א)

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

בישראל, שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובביתו), ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדר כפי הרצון בענייני פסח – כשנמצאים במקום אחר. וקל להבין¹. יש להתחיל בהכנות ל'מבצע פסח', כולל לדאוג למעות חיטין², מזון ולבוש³, וכן לחלוקת מצה שמורה כדלהלן.

הגדות: כדאי שיהיו לכל ילד סידור, חומש, ולהבדיל – קופת צדקה, משלו, וכן ספרי-קודש אחרים. ובעניין הזמן גרמא – הגדה של פסח. ומה טוב – שקודם החג יקנו לכל ילד סידור חדש וכיוצא-בזה⁴, מה שיוסיף לו חיות ומרץ להשתמש בזה בפועל⁵.

כלים: "המנהג פשוט במדינות אלו... שלא להשתמש בפסח בשום כלי זכוכית שיש לחוש בו שמא עירו לתוכו משקה חמץ הם, או שמא נשתהה בתוכו משקה חמץ מעת-לעת"⁶. הנוהרים שיהיו להם כלים מיוחדים לפסח,

הכנות לפסח: "מצווה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל, עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה"⁷.

"כל שלושים יום לפני הפסח⁸, טוב להיזהר ולעיין בכל דבר שעושה, שלא יישאר דבוק בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בקלות כשיגיע ערב פסח"⁹.

"בימים אלו מתחילים כבר עניין המצה... שלכן יש להיזהר מאכילת מצה שלושים יום לפני הפסח"¹⁰.

תכנון כינוסים: הוראת המזכירות – אין לקבוע באה"ק כינוס ליום א' דחול-המועד-פסח, שבחול"ל הוא יום ב' דחג-הפסח, אם בין המוזמנים אליו יהיו גם אורחים מחול"ל הנמצאים כעת בארה"ק, וזאת כדי שאורחים אלה לא יטעו ויסעו לכינוס באותו יום שעליהם (כתושבי חול"ל) לשמור כיום-טוב¹¹.

תכנון נסיעות: מענה הרבי: "הנוהג

5) היכל-מנחם כרך ג' עמ' נד. וראה קונטרס יום טוב שני להעובר ממקום למקום, לונדון תשנ"ה. אבל רבני איש פוסקים בזה בד"כ כמ"ש בשער הכולל פ"א ס"ב.

6) היכל-מנחם כרך ג' עמ' קצג.

7) שו"ע אדמוה"י ס"י תכט ס"ה ואילך. והעירו שברמ"א שם ס"א קושר זאת, ובואיו החיבור, לענין שואלין ודורשין, עיי"ש (ראה סיפור-חסידים, מועדים, סיפור 294).

8) ראה 'התועדויות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 399,339 ועוד.

9) במכ"ש כן ממה שעל-פי-דין (רמב"ם ה"ל יו"ט פ"ו ה"ח). טושו"ע ושו"ע אדמוה"י א"ח תקכ"ט ס"ז) צריך לקנות לו קליות ואגוזים.

10) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 343. ואכן נדפסו ומופצות ע"י מרכז צא"ח באה"ק לשם כך הגדות מיוחדות בהוצאת קה"ת עם חוברת תמונות צמודה, שהוכנו בהתאם להוראות מפורטות שנתקבלו מהרבי בנדון.

11) שו"ע אדמוה"י סימן תנא עס"ף עג. וכן נפוץ המנהג בין אנשי שלא להכשירם גם מאיסורים. וראה בס' 'העלה

1) שו"ע אדמוה"י ס"י תכט ס"ג. והיינו ל' יום לפני הפסח, משנה-ברורה שם סוס"ק ב בשם אחרונים, כף-החיים ס"ק ג בשם מחזורים. ובפרט בישיבה, כולל-אברכים ובית המדרש – ראה ערוך-השולחן שם ס"ו.

2) השלושים יום מתחילים מיום הפורים עצמו, שו"ע אדמוה"י שם ס"א.

3) שו"ע אדמוה"י ס"י תלו סכ"ג.

4) ישערי הלכה ומנהגי א"ח ח"ב ס"י קצ, מאג"ק כרך ח עמ' שיט. מן הדין אסור לאכול מצה רק מעמוד השחר של ערב פסח, כנפסק בשו"ע אדמוה"י ס"י תעא ס"ד. ובחפ"י-עקב שם ס"ק ז הביא משיירי כה"ג שהרבה נוהגין שלא לאכול מצה מראש-חודש, והובא באחרונים. בשו"ת איגרות-משה א"ח ח"א ס"י קנה (דף ערבא, ואילך) מבאר מקור למנהגם ולמנהגו. ובסי' מצות-מצווה (פ"ב ס"ק כט) כ"י שכיוון שהטעם הוא משום חביבות המצווה, הרי אפילו במצות של חמץ ראוי להימנע מלאכול, דשווין במראיתם וטעמם, ע"כ. וע"ע וולכאורה יש לברר עד כמה הן חמץ ממש. ע"י בשו"ע אדמוה"י ס"י תנה סל"ג. ועכ"פ יש מקום להחמיר בבוקר ערב פסח עצמו, וכ"כ בנטיע-גבריאל פסח ח"א פ"ב הערה כב).

שלושים יום קודם החג

עם בני ביתו ותלמידיו וכו', "ברחובה של עיר", ויזמין את כל תושבי המקום להשתתף ב'סדר הפומבי'. לפרסם מודעות בעיתונות המקומית, שהרב המקומי עורך 'סדר פומבי' הפתוח לקהל הרחב, במקום פלוני ובזמן פלוני, וכל הרוצה יוכל להשתתף בסדר, לקבל ארבע כוסות ושלוש מצות וכו', ובהדגשה – שאין דורשים דבר מן המשתתף, לא תמורה כספית ולא אחרת, וגם לא מחויבות להישאר עד סיום הסדר, אלא כל הרוצה יוכל להיכנס ולצאת ברגע שרצה¹⁸.

מכירת חמץ: נכון להפיץ שטר-מכירה קצר שיוכלו לצרפו לשטר הכללי, או ייפוי-כוח מתאים לכל המקומות שבהם נמצאים חמץ וכלי-חמץ¹⁹. יש לצרף לעניין זה גם אנשים שעלולים ליטול חלילה מן החמץ בפסח²⁰.

יש לדאוג למכירת חמץ ב'ערב קבלן' דווקא, כדעת כ"ק אדמו"ר הזקן²¹, ולהשתדל בדרכי נועם אצל כל הרבנים שיעשו זאת.

הידורים שונים²²

* אין אוכלים מצות מכונה, ואין נותנים

ושלא להזדקק להכשרת הכלים כלל, תבוא עליהם ברכה¹².

"סדר 'דוגמה': בימים הסמוכים לחג הפסח, רצוי להראות לתלמידים עריכת הסדר, שעל-ידי זה יחקקו בזיכרונם ההלכות הקשורות בעניינים אלו, אך יש להתבונן ולסדר זאת באופן שלא לנגוע במנהגי אבותיהם¹³.

חלוקת מצה שמורה: מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, להשתדל – ובפרט רבנים, שו"ב וכל העוסקים בצורכי-ציבור – לשלוח לחג הפסח למכיריהם (על-כל-פנים להסדרים) מצות גגולות אפיויות-יד, ודווקא מצות שמורה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונות וכדומה) יסדרו זאת המארגנים¹⁴. בפרט – יש לדאוג לתלמידי מוסדות חינוך חב"ד ולהוריהם¹⁵. "מובן, שכל המרבה בסוגי מקבלי השמורה וכל המהדר בשמורה זו כפי האפשרי – הרי זה משובה"¹⁶. השיעור המינימלי לחלוקה זו הוא: 'כזית'¹⁷.

סדרים פומביים: הרבי הציע, שהרבנים שבכל אתר ואתר יערכו סדרים פומביים, היינו – כל אחד מהם יערוך את ה'סדר' שלו, ביחד

לכמה דיעות אין לוקין עליו אף בעשה מעשה [לעבור עליו].
(5) אפילו למאן-דאמר דלוקין עליו – צ"ע מה מכריע: כל שמונת ימי הפסח באיסור דבלי-יראה ובלאימצא אלא באופן שאין לוקין – או זמן קצר יותר, אלא שרגע אחד – רגע ביטול הקנייה – קאי בלאו דלוקין עליו. (6) אפילו אם תימצא-לומר דבטלה המכירה למפרע – הנה אדרבה לפי זה יש לומר שאין כאן מעשה ואין לוקין על זה, כי מעולם לא היתה כאן מכירה, ואין מקום לקנייה בתוך חג הפסח. ולבסוף, ע"פ הוראותיו ותיקוניו של הרבי, וכדי שיהא נכון לכל הדעות, נוסף הנוסח דלהלן לשטר המכירה:

"ישראל המוכר או בא כוחו יהיה, באם ירצה, מורשה מהנכרי הקונה ושלא על מנת לקבל פרס, למכור בשבילו או לתת במתנה מהעניינים הנמכרים".

(21) בסידורו – נדפס בשו"ע שלו סוף ה' פסח עמ' 1120, וביאורו מבעמ"ח שער הכלל להלן שם עמ' 1399. וראה 'המועדים בהלכה' עמ' רנא, ובארוכה בספר 'מכירת חמץ בערב קבלן' להרה"ג ריי"צ שי' בלינוב, וכן בקונטרס 'מכירת חמץ לפי תקנת רבתינו' להרה"ג רש"ב שי' לווי, הנדפס בסו"ס 'תיקוני מקוואות' שלו, ברוקלין תשנ"ח. (22) ב'רשימות', חוברת לח עמ' 9, איתא: "כ"ק אדניע היה אומר, שאין לנהוג בהידורים בחג המצות – הטעם שלא

כלים לפסח' פ"יג סעיף נט. ולגבי דורלקס ופירקס וכו' דנו רבות בספרי השו"ת, ראה בסי' הנייל פ"יג סעיף שעה.
(12) ראה במבוא לסי' הנייל, אות י'.
(13) אג"ק כרך י עמ' שנ.
(14) ספר-המנהגים עמ' 37.
(15) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יא עמ' פו.
(16) אג"ק כרך יא עמ' ו.
(17) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יג עמ' יא.
(18) 'התוועדות' תשמ"ו ח"ב עמ' 851, מר"ד בעת ביקור הרבנים הראשיים לארה"ק.
(19) אג"ק כרך כ עמ' קפו.
(20) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' קד.
ושם: מובן שיהיה את המוכרים שאסור להם לעשות זאת. אבל גם אם יעברו על איסור זה – (1) פשיטא כמה מהנייל לא יעשו זה. (2) גם בנוגע להנחשים – ודאי כוודאיות התיקון – לא הווי. (3) אפילו בנוגע להנוטל – לכמה דעות לא בטלה המכירה [כן משמע דעת אדמו"ה"ז סי' תמח סעיפים יג"ד] כי אם גזול הוא מה נוטל ותו לא מידי. (4) אפילו להאומר [א"ה]: ראה שו"ת משנה-שכיר ח"ב סי' קיח] דבטלה המכירה – י"ל דזהו מכאן ולהבא – וניצל מאיסור ב'יראה ובלאימצא עד שעה זו. ולאו שאין בו מעשה –

שלושים יום קודם החג

אותם אפילו לילדים²³.

* **נזהרים ביותר ממצה שרויה**. ולכן המצות שעל השולחן מכוסות [בפועל: כל אחד אוכל לעצמו מתוך שקית. אוכלים את המצה לפני הבאת התבשילים על השולחן, מסלקים את השקיות ואז שותים ואוכלים את הסעודה. למעשה, אף אין מטגנים מצה במי-פירות], שמא תיפול עליהן טיפת מים, וכן שלא יפלו מפירוורי המצה למים או למרק. קודם ששופכים מים, או משקאות שמים מעורבים בהם, לכוס או לקערה, בודקים שלא יהיו בכלי פירוורי מצה [כלי עם דבר לח שנפל בו פירור מצה, נמנעים מלהשתמש בו בפסח זה]²⁴.

מצד החינוך – גם הקטנים צריכים להיזהר ממצה שרויה²⁵.

* **נזהרים משתיית י"ש בפסח**²⁶.

* **כשהסירו את החתומות מבקבוקי היין, נזהרו שה'פוחן' (שבאמצעותו פותחים את הבקבוק) לא ייגע ביין עצמו**²⁷.

* **הרבנית רבקה נ"ע אמרה שאצלם לא**

שטפו את הביצים לפני פסח²⁸.

* **זה כמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון לחרוסת [וכן לא להשתמש בתבלינים בכלל] מחשש תערובת חמץ**²⁹.

* **רבנו הזקן אמר: "בפסח אין צריך לכבד זה את זה באכילה ושתייה, אבל מותר ליטול בעצמו"**³⁰. נזהרים לאכול רק בכית ולא אצל אחרים, גם אם יודעים שהזולת נזהר (לכל הפחות) כמותו.

* **הצמח-צדק אסר אכילת צנון בפסח, ללא מתן טעם**³¹.

* **רבתינו היו אוכלים דגים בפסח**³².

* **כנראה, הרבי לא היה שותה תה בפסח (אבל בכלל, הקלו בזה גם רבתינו)**³³.

* **הרבי היה אוכל מאכלי חלב בפסח**³⁴.

* **בין כלי הפסח של רבתינו נשיאינו היו גם צלחות עם פסי זהב בשפתן**³⁵.

* **אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע היה צריך לאכול בפסח שקדים מתוקים לרפואה, והקפיד שיקנו אותם (קודם הפסח) בחנות שאינה מוכרת כלל**

29 ספר-המנהגים עמ' 39. ובפועל נמנעים ככל האפשר ממוצרי תעשייה בכלל (ראה מכתב המד"א דכפר-חבי"ד בנידון בכפר חבי"ד גיליון 759 עמ' 64).

30 'היום-יום' עמ' מז. ספר-המנהגים עמ' 42. והיינו רק כדי שלא לגרום הרגשת אי-נוחות למישהו ולהביאו לבטל הידורי, אבל ודאי יש לארח ולתת האפשרות לקחת, אם סומך על המארח. ראה ספר-השיחות תשי"ח עמ' 91 ועוד.

יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' סז, וש"י.

31 'יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' סב. לגבי שום, אין מנהגו לאסור (בשם הגר"י לנדא ע"ה. וראה מה שהביא בזה בסי שבח-המועדים תשנ"ג עמ' 195).

32 שם עמ' ס. וכנראה קנו והכינו אותם לפני פסח, כמנהג הפשוט המובא שם.

33 שם עמ' נג, ששנה במקומו חלב מהול במים חמים. ובגיליון ביי"מ ערב פסח תשנ"ה עמ' 14, מובא מפי המשב"ק שהשתייה בימי הפסח היתה מיץ תפוזים שנסחט בבית. ב'יאוצר' בעמ' הני"ל מובא שנהגו לשתות תה, ועל אדמו"ר מהור"י"צ – מובא בעמ' מז.

34 מפי הרה"ח בנימין ש"י קליין (תשורה, נה"ח, ח' אדר תשנ"ו, עמ' 29). וי"א שגם אדמו"ר מהור"ש"ב ואדמו"ר מהור"י"צ אכלו מאכלי חלב בפסח. וראה 'יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' מז אות ו ועמ' נג אות י.

35 'יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' נט, מהרה"ח ר' רפאל-נחמן

יחול בקבלה בנדר. כ"ק מו"ח אד"ש"י. ולא נתפרש, הלא רבתינו נהגו בהידורים רבים ביותר, ומן הסתם התנו שהיה יבל נדרי.

23 'תורת-מנחם – התועודיות' תשי"א ח"ב עמ' 7. ראה 'יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' כט'לא על היחס למצות מכונה.

24 ספר-המנהגים עמ' 41. האמור בסוגריים – ע"פ 'יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' מח, מט.

(המכניסים מצה ישנה לתנור לחממה כדי להחזיר טריותה – אין בזה חשש שרוייה).

25 'התועודיות' תשמי"ח ח"ג עמ' 111 הערה 258. והנאמר בשיחה הני"ל דשנת תשי"א שאין להקפיד בזה, הכוונה לקטנים ביותר שטרם הגיעו לחינוך, שעדיף להאכילם שרויה מאשר מצת מכונה.

26 לחששות שבוה, ראה שו"ע אדמו"ר ס"י תנא, מד. שו"ת הצמח-צדק או"ח סו"ס נא. למעשה אוסרים גם אם בטוחים לחלוטין בכשרות – 'יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' נד וש"י, ושם בעמ' נו שלא נזהרו בהנאה ממנו.

27 לקט"ר דיבורים עמ' 846.

28 'יאוצר מנהגי חבי"ד עמ' סד, מלקוטי-סיפורים עמ' רסא. ומביא שם ש"כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע הקפיד על הבחורים בלויבאוויטש שהידרו לרחוץ. בזמננו יש החוששים לכהול בסיומן שע"ג הביצים, ומשוקקים במיוחד בלא סימון.

שלושים יום קודם החג

מוצרי חמץ³⁶.

* בדבר 'דירת פסח' או מטבח מיוחד לפסח – "לא ראיתי ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן"³⁷.

* אחד החסידים נהג להכין לעצמו מים לכל החג, ואחר-כך, כשהיה קשה עליו, רצה לבטל המנהג על-ידי התרת-נדרים, והורה לו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שלא לבטלו, אף שאדמו"ר בעצמו לא נהג בזה, מכיוון שמנהג זה הוא מהנהגות הבעש"ט³⁸.

* יש המניחים בד וכדומה בראש הברז, לסינון המים³⁹.

* בס' 'תשבי' ועוד מובא, שיש הנמנעים מלהזכיר שם 'לחם' בפסח. על הרבי מסופר שכשאמרו לו על חדר מסויים שיש בו 'חמץ', הגיב ואמר: לא כדאי להזכירו בפסח⁴⁰.

* אין נמנעים מלהכין בפסח מיני מאכל

(ומאפה) הדומים למאכלי חמץ⁴¹.

* לפני פסח מבשלים ומסננים בכד את הסוכר המיועד לפסח, כדי לוודא שאין בו לכלוך כלשהו. יש שנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו עצמם, ואינם אוכלים כלל סוכר או מוצרים המכילים אותו בפסח, אך הרבי אמר שאינו יודע אם זו הוראה לרבים⁴².

* נזהרים ממאכל שנפל על הרצפה, ולכתחילה אף אין משתמשים בכלים שנפלו על הרצפה⁴³.

* אוכלים רק פרי או ירק בעל קליפה⁴⁴, ומקלפים אותו לפני האכילה (אפילו עגבניות ותמרים) בסכין המיוחדת לכך, שאין משתמשים בה לחיתוך מאכלים.

* נוהגים שלא לאכול דגים מלוחים ('הרינג') בפסח⁴⁵.

הכהן ע"ה בשם הרה"ח רשד"ב זיסלין ע"ה.

36 'אוצר מנהגי חבי"ד עמ' סד, מהרה"ג ר' יעקב לנדא ע"ה. 37 לקוטי-שיחות כרך לב, עמ' 204 בהערה. ומציין שם לדרכי חיים ושלום' ה' פסח סי' תקעב, שבעל המנחת אלעזר נהג כן (ועי' סי' מהרי"ל – מנהגים' הוצאת מכון ירושלים עמ' תרל"ו אות צז).

38 'אוצר מנהגי חבי"ד עמ' נו. ויש מאנשי הנוהגים בזה גם כיום.

39 כשהיה הרבי מסייר במוסדות החינוך קודם עריכת ה'סדר', אירע שהעיר לכך את תשומת ליבם של האחראים, וכן העיר שיש לבדוק מפעם לפעם את המסנתת שלא ייכנסו בה עינינים בלתי רצויים. וי"א שהדבר אירע כמה פעמים, ומשמעות הדברים היתה להיפך – שהרבי אינו גורס הידור זה, ורק אם עושים כך, יש לבדוק זאת לעיתים קרובות.

40 מליל-הסדר תשליט, 'התקשרות' גיליון לח עמ' 13, 'אוצר מנהגי חבי"ד עמ' סו. אגב, הרבי נמנע מלאכול מאכל שאמרו עליו בטעות שהוא 'קניידלאך' – 'אוצר מנהגי

חבי"ד עמ' מז. (וראה סיפור זה גם בכפר חבי"ד גיליון 759 עמ' 44 ועמ' 158).

41 'אוצר מנהגי חבי"ד עמ' סד.

42 'המלך במסיביו ח"א עמ' שז. וראה בארוכה 'אוצר מנהגי חבי"ד עמ' נ ואילך. ושם, שכבר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ני"ע אמר שאינו אוהב שמחקים אותו בזה.

43 בסי' 'אוצר מנהגי חבי"ד עמ' ס (ללא ציון מקור) כתב שיש הקולפים ואוכלים את המאכל. ולענין כלי, כתב שנמנעים משימוש בו אף בדיעבד באותה שנה.

44 למשל, אין אוכלים כרוב וכדומה. וי"א שגם חסה אין אוכלים מחוץ למרור וכורך בליל-הסדר.

45 שם עמ' סא, עיי"ש (המציאות כיום היא, שבדגים מלוחים ללא עיבוד הבעיה היא האנוים לריכוך שיש בו בעיית כשרות וגם בעייה לפסח, ובדגים מעובדים ייתכנו גם גלוקוזה וחומרי-סעם, שעלולים להיות חמץ ועכ"פ קטניות).

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף־שמחה גינזבורג

למפטיר את פרשת 'החודש', בפרשת בוא: "ויאמר... החודש הזה... תאכלו מצות" (שמות יב, א-כ).

אם יש רק ספר־תורה אחד אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים לפרשת החודש. ומגביהים וגוללים לאחר גמר כל הקריאות, דהיינו לאחר מפטיר. את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: "כה אמר... בראשון באחד לחודש... עולת תמיד" (יחזקאל מה, יח – מו, טו).

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה את הפטרת פרשת החודש, ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה.¹

המולד: ביום רביעי, בשעה 15:13 (ללא 'חלקים').

מברכים החודש: ראש־חודש ניסן ביום החמישי.

אין אומרים "אב הרחמים". התועדות בבית־הכנסת. ובפרט שהיא "שבת חזק"².

יום רביעי

כ"ט באדר, ערב ראש־חודש

ביום זה – 'יום כיפור קטן' – יש להוסיף

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' (על־פי האמור בספר־המנהגים, או על־פי מנהג רבותינו שב'היום יום') יש לזכור לקרוא הפעם את כל ההפטרות, דהיינו: של פרשת 'ויקהל' ("וישלח המלך שלמה..."), של פרשת 'פקודי' ("ותשלם כל המלאכה...") ושל פרשת 'החודש' ("כה אמר ה' אלוקים...").

שבת־קודש, פרשת

ויקהל־פקודי – החודש

כ"ה באדר, מברכים החודש

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור.¹ אחר־כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר־כך התפילה.²

[מנהגי שבת־מברכים פורטו לאחרונה בגיליונות: תקפ"ח, תקצ"ב, תר"ה].

רצוי להכין את ספר־התורה המיועד לקריאת פרשת החודש קודם התפילה, כדי למנוע טרחא דציבורא.³

מוציאים שני ספרי־תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע.⁴

מניחים את ספר־התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו),⁵ ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים

1 קימעה לפני תחילת הפסוק (וימתין עד שיסיקו כל היושבים לעמוד), כדי שהציבור יוכל לשמוע היטב את קריאת הפסוק – ראה בלוח הנ"ל.
2 5) שערי־אפרים שער י" סיי"ב.
3 6) לוח כולל־חב"ד. ספר־המנהגים עמ' 33.
4 7) לוח כולל־חב"ד, ש"פ מקץ.
5 8) ראה ספר־השיחות תשי"ח עמ' 233.

1) אומרים זאת בחליפה וכובע, והנשואים בחגירת אבנט, כפי שנהג הרבי וכל הציבור עימו (ולכאורה כך יש לנהוג גם כשמשלמים זאת אחר־כך).
2) ספר־המנהגים עמ' 30.
3) לוח 'דבר בעתו'.
4) מנהג ישראל שגם היושבים בקריאת־התורה, עומדים בפסוק האחרון של סיום הספר. רצוי שהקורא יפסיק

לוח השבוע

מסיימו בקול), יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנותם, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' ו'היה כי יביאך', שש זכירות וחליצת התפילין. הש"ץ יאמר מזמור (כלשהו, כדי לומר הקדיש, ויסיימו בקול), חצי קדיש, מוסף.

אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור.

יום התועדות. ההתועדות – בבית-הכנסת.¹³

חודש ניסן

בכל החודש אין אומרים תחנון¹⁴, 'אל ארך אפיים'¹⁵ ו'למנצח... יענך'¹⁶ בימות החול, "אב הרחמים" לפני מוסף שבת, ו"צדקתך" בשבת במנחה.¹⁴ אין מתענים אלא חתן ביום חופתו, ובכור בערב-פסח.¹⁷

נשיא: מצווה לחזק את המנהג¹⁸ לקרוא אחרי התפילה²⁰ (אחרי אמירת תהילים²¹) בכל יום החל מהיום עד י"ג ניסן ועד ככלל, דבר יום ביומו בפרשת הנשיאים. היום מתחילים "ויהי ביום כלות משה" ומסיימים "זה קרבן נחשון בן עמינדב" (במדבר ז, א"י). אחר-כך אומרים את ה"יהי רצון" (אומרים אותו גם בשבת)²² הנדפס בסידורי תהילת ה'²³. גם כוהנים ולווים

בג' הקווין: תורה, עבודה (תפילה שבמקום קרבנות), גמילות-חסדים וצדקה.⁹ מי שיש לו יארצייט בחודש ניסן, יעלה היום לבית-העלמין.¹⁰

ביום האחרון של חודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגה ביותר, לאחר ה'מרבין בשמחה' של כל ימי אדר מיום ליום, והיא נותנת את הכוח והסיוע להמשיך את הגאולה דחודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, כי השמחה שבחודש אדר, ובפרט ביום האחרון שבו, פורצת את גררי הגלות ומביאה את הגאולה האמיתית והשלמה, על-ידי משיח צדקנו שנאמר בו "עלה הפורץ לפניהם", בקרוב ממש.¹¹

יום חמישי

א' בניסן – ראש-חודש

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה ב'התקשרות' גיליונות: תקפ"ח, תקצ"ב, תר"א, תר"ה].

שחרית: "עלה ויבוא". חצי הלל¹². "ואברהם זקן... זכדיה... ג' פעמים. קדיש-תתקבל. שיר-שלי-יום, הושענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון (ואין הש"ץ

9 שלא ישכח באחד הימים לספור ספירת-העומר. שמעתני מאבי מורי ז"ל בשם הרה"ג הרה"ח ר' חיים-שאל ברוך ע"ה.

10 אין מנהגנו לקרוא מתוך ספר-תורה. גם בימי הקריאה אין לגלול הס"ת ולקרוא פרשת הנשיאים מתוכו. ובפרט בש"ק, שפרשת הנשיאים צ"ל אחר תפילת המוספין דווקא – ישערי הלכה ומנהגי שם.

11 וביום שיש בו תפילת מוסף, אחרי תפילת מוסף, שתדירה ומקודשת יותר מקריאת הנשיא – שם עמי עט.

12 דתדיר קודם, וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' (ניסן-סיוון) עמי ג.

13 היום-יום, ר"ח ניסן. ספר-המנהגים עמי 36. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמי ד'.

14 עמי 473. לכאורה צריך לנקד שם "פרשה" (כולה קמץ). בסי' יקב הישרי מהדורת הרב שיינברגר תשנ"ג, פרק פה (דף תנ"ג, א"ב), הנוסח הוא: "דמתחזקין [ולא כהתיקון ידמתרשקין, עייש] כציפרים, ומצפצפין בשבחין [כ"ה

9 שיחות-קודש תשל"ו עמי 663, ובכ"מ. 10 ע"פ הוראת הרבי עבור הרבנית קרטיק ע"ה מת"א, שאין עולים לבית-החיים (משא"כ לאוהל ולקברי צדיקים) בחודש ניסן כלל.

11 ליקוטי-שיחות כרך ד' עמי 1274.

12 יש עניין מיוחד להתפלל תפילת שחרית זו בציבור, כדי לומר הלל בציבור, ובפרט שבראש-חודש יש אומרים שאין מברכין עליו אלא בציבור (רמ"א תכ"ב). שו"ע אדמוה"ז תפח"ג.

13 היום-יום, ל' ניסן.

14 שו"ע אדמוה"ז סימן תכט ס"ח.

15 כנדפס בסידורים מאז שנת תשל"ח. ראה בירור בעניין זה בהתקשרות: גיליון שכט עמי 18.

16 סידור אדמוה"ז, לפני 'למנצח' זה.

17 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ט.

18 ישערי הלכה ומנהגי או"ח ח"ב עמי עז.

י"א שבהקפדה לומר בכל יום את הנשיא שלו, יש סגולה

לוח השבוע

אומרים אותו²⁴.

יום שישי

ב' בניסן

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר רבנו שלום-דובער נ"ע מליובאוויטש, אדמו"ר מוהרש"ב, דור חמישי לנשיאי חב"ד³¹, בשנת תר"פ, בעיר רוסטוב על נהר דון, ושם מנוחתו-כבוד³².

ברכת האילנות: מברכים אותה רק²⁵ בחודש ניסן²⁶. גם נשים מברכות²⁷. מברכים רק על אילני מאכל²⁸. לכתחילה יש להשתדל שיהיו לפחות שני אילנות²⁹. מי שלא הספיק לברך בעוד הפרחים על האילנות, לא יברך אחר-כך על הפירות³⁰.

ללא שם ומלכות), ובירור-הלכה סי' רכו (עמ' רט) כי שלפי כללי הפוסקים יש לפסוק כן נגד כל האחרונים שלא ראוהו. בבדי-השולחן שם הבין בסדר ברכת הנהנין פ"ג הי"ד שאין לברך, אבל מפשטות הלשון הכוונה רק לשלול ברכה **נוספת** באותה שנה (וכמו בהלכה יג וכו' שלא כותבים כך). ובפרט שמהלשון שם "אינו חוזר ומברך" משמע שכן מברך לראשונה). וראה בזה באריכות בשו"ע הקצר פרק פז סי' ג ובהערות.

27) נסמן בשו"ע הקצר שם סי"א.

28) ראה הדעות בזה בשו"ע הקצר שם סי"ה ובהערות. דעת הרמב"ם, הטושו"ע והפוסקים שהביא הרבי בליקוטי שיחות כך כג עמ' 116 הערה 33 (וכפי שנראה שהכריע שם) שצ"ל אילני פרי דווקא. ורק שהעיר על השמטת אדמוה"ז מסדר ברה"י, וסיים ואכ"מ בקשר להשמטות כיו"ב שם.

לענין אילנות שעודם בשנות ערלה, בגיליון רע"א סי' רכו מסתפק בזה, אבל רבים פסקו לברך, ראה הגדה של פסח יחזון עובדיה עמ' יד משו"ת דובב"מישרים ח"ג סי' ה וחלקת יעקב ח"ב סי' כז ועוד.

29) כ"ף-החיים סי' רכו סי"ק ב ובדי-השולחן סי' סו סי"ק יח. 30) ואפילו בלא שם ומלכות, כיוון שבלוח ברכת-הנהנין (פ"י"ב הכ"ג) כי אדמוה"ז שאם נפל הפרח וגדלו הפירות טוב לברך בלא שם ומלכות, ובסדר ברה"י השמיט זאת. וביאור סדר ברה"י עמ' 445.

31) הנשיאות החלה בשנת תרמ"ג, אך קבלת עול הנשיאות בכל הפרטים היתה רק בשנת תרנ"ד, ראה 'ספר התולדות – אדמו"ר מהורש"יב, הוצאת קה"ת, כפר-חבי"ד תשל"ו, עמ' 34. וראה הערה 1 בפתח דבר לספר המאמרים תרמ"ג ד.

32) פרשת ימי חייו האחרונים בעלמא דין והסתלקותו נדפסה בסי' 'אשכבתא דרבי, ברוקלין תשל"ו, ועוד.

בחורף תרצ"ט, כיוון ששלטונות העיר עמדו להרוס את בית-העלמין, הועבר גופו הקי' לבית-העלמין החדש שבאותה העיר מתוך סמירת-נפש ע"י מניין מאניש, על-פי הוראות תלמידו הרה"ק ר' לוי-יצחק שניאורסאהן נ"ע, אביו של הרבי, והקימו במקום אוהל מאותן האבנים שהועברו מהאוהל הישן. 'אשכבתא דרבי' עמ' 151, ומשמ' ביתולדות לוי-יצחק, הוצאת קה"ת, כפר-חבי"ד תשנ"ה, ח"א עמ' 287. צילום הציון ששופך נדפס שם בעמ' 294.

במקור, סי' יסוד-יוסף, ע"פ הוזהר דלהלן], ומצלאין על... ותעיל הנך **ציפריא קדישין** [אצלנו 'ציפרי קדישין'] לאתר קדישא דאיתמר עליהו [ונסחחו הוא כבסי' יסוד-יוסף, 'עליה' – על האתר]... וכל האורות **הקדושות הכלולות** [א"יה: צ"ע שבכ"מ – כמו באגה"ק סכ"ו, כ"ז – 'אורות' הן בלשון זכר] בקדושת זה השבט, **ואהיה מלוגט בקדושת זה השבט** [נשמט מפני הדומות, וכבר העירו ע"ז]... [ומציין לוהר ח"ג קצו, ב' ודי"ת מונקאטש ח"ב אות ג].

24) למרות שמוזכר שם "שבאם אני עבדך משבט..." והוא איננו משבט זה, כיוון שזה שייך ל'עיבורי' (דהיינו גילוי מסויים מנשמה אחרת בתוך נשמתו-הוא, הנשארת בדרגתה), הוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"יב נ"ע, היוס"ים שם, ספר-המנהיגים שם, לוח כולל-חבי"ד. בשערי הלכה ומנהגי או"י ח"ב עמ' פ נתבאר, שהשייכות היא **ודאית** לכל אחד ואחד מישראל, ורק שבאם זהו שבטו, אזי השייכות וההמשכה הן באופן נעלה יותר (בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ה סי' ב כתב שלא יאמרו כהן ולוי את היה"ר, אבל בפתחא זוטא ה"ל פסח סי' א אות ו הוכיח שגם הם יכולים לומר זאת).

25) ישערי הלכה ומנהגי או"י ח"א עמ' רכ, ע"פ סדר ברכת-הנהנין שבסידור אדמוה"ז. וכן הוא ע"ד הקבלה, ברכי-יוסף סי' רכו סי"ק ב. ולפלא שמשמשיכים להדפיס גם השתא בלוח כולל-חבי"ד (ע"פ קצות-השולחן סי' סו בבדי-השולחן סי"ק יח) שניתן לברך ברכה זו גם בחודשי אדר או אייר, ללא כל הסתייגות. וראה אנציקלופדיה-תלמודית כרך ד עמ' שנה, ציון 98.

26) היו שבירכו ברכה זו ברוב עם, ראה 'אוצר מנהגי חבי"ד' עמ' ה. ובפרט ע"פ המבואר בסי' מורה-באצבע להחיד"א אות קצט ע"פ הוזהר (הני"ל הערה 23) שכונות הברכה היא לתיקון נשמות שנתגלגלו בדומם וצומח ויבקשו עליהן רחמים.

לענין ברכה בשבת, ראה שו"ת 'יוהר דעת ח"א סי' ב שאין בזה איסור, ותלוי במנהג המקום, ושי"ח.

בשו"ת מהר"י"ל (הישנות) סי' קמג נקט **בפשיטות** שמי שלא בירך בראיה ראשונה מברך בראיה שנייה, ונעתק באגור סי' שיח ומטה-משה סי' שסא (שם הביא מזה ראייה לדיון שהחינו, שבו נחלקו עליו, ולדעת רבינו בסידורו מברכים

לוח השבוע

ומה טוב – לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ש"עיקר חידושו – בייסוד ישיבת תומכי-תמימים, שבה מודגשת שלימות התורה" נגלה וחסידות כאחד³⁸, ו"על-ידו התחילה עיקר הפצת תורת החסידות חוצה"³⁹, ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו. ה) לקיים התוועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות⁴⁰.

יום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע³³.
יום התוועדות.

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי: א) ללמוד פרק משנה המתחיל באות אחת משמו הקדוש (על-כל-פנים פרק אחד³⁴. ב) להוסיף³⁵ בלימוד תורתו של בעל ההילולא³⁶, ש"עיקר גילוי החסידות באופן של הבנה וההסברה נתחדש על ידו, ונתכנה 'הרמב"ם תורת החסידות"³⁷. ג) להוסיף³⁵ בעבודת התפילה. ד) להוסיף³⁵ בנתינת צדקה,

38) ליקוטי-שיחות כרך כ עמ' 67. כרך כו עמ' 25. יהתוועדויות' תשמ"ז ח"א עמ' 310, 495.
39) ליקוטי-שיחות כרך כ עמ' 389. וראה שם כרך כב עמ' 186.
40) ע"פ הוספות לשיחה הנ"ל בהערה 25, שם עמ' 292. וראה ליקוטי-שיחות כרך כא עמ' 276.

33) ראה ליקוטי-שיחות כרך ד עמ' 1293 בהערה. כרך יב עמ' 146 בהערה 1. כרך לב עמ' 23 הערה 38. ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 347 הערות 7, 8.
34) ע"פ ליקוטי-שיחות כרך כא עמ' 296.
35) ע"פ יהתוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286, מוגה.
36) ע"פ שיחות-קדש תשנ"ב עמ' 382.
37) ליקוטי-שיחות כרך ז עמ' 209, 277.

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו